

Que a ningú li'n sobri, per tal que a ningú li'n falti

María López Vigil

Managua, Nicaragua

Avui dia abunden projectes, programes, organitzacions nacionals i internacionals, també governs, dedicats a "eradicar l'extrema pobresa". Alcen aquesta bandera com a expressió de la seva gran sensibilitat social, com a senyal de compromís amb la transformació de les estructures injustes. Em pregunto per què no hi ha res similar ni amb el mateix ímpetu i passió per frenar l'extrema riquesa, tenint en compte que un i altre extrem estan tan relacionats.

A vegades penso (peco per mals pensaments...?) que això passa perquè molts dels qui estan darrere dels projectes contra l'extrema pobresa són precisament aquells que viuen amb els avantatges i els privilegis de l'extrema riquesa...

Existeix un informe anual (*Wealth-X and UBS World Ultra Wealth Report*), que ofereix pistes de quanta n'hi ha i de quant creix l'extrema riquesa: censa els "ultrarics" del món, calculant que cada un d'aquests personatges posseeix com a mínim 30 milions de dòlars com a fortuna personal.

L'informe del 2014 va detectar a Nicaragua, el país on visc i escric, 210 ultrarics sobre una població que ja va assolint els set milions de persones. El 2013 eren menys: 200. En només un any s'han incrementat. Hem de creure que van fer-ho amb mitjans lícits? I si fossin lícits, ¿creurem que són legítims vivint en el país on viuen?

Aquests milionaris viuen en el país més pobre d'Amèrica Llatina, només superat en carències per Haití. La seva ostentosa desigualtat s'escau en un país on el 37% de la població, més de dos milions 200 mil persones, viuen en estat de "pobresa crònica", segons va informar el 2014 la CEPAL (Comissió Econòmica per Amèrica Llatina). Aquesta pobresa significa menys de quatre dòlars diaris – quan s'aconsegueixen – en famílies sempre molt nombroses. I això de "crònica" vol dir que d'aquest estat de pobresa ja no en sortiran, com tampoc se surt

d'una malaltia crònica i l'única cosa que es pot fer és alleujar-la. Això significa 210 "epulons" contra dos milions 200 mil "llàtzers". ..

Nicaragua és un país no només majoritàriament cristià, sinó que el text de la Constitució de la República, recentment reformat pel govern "cristià, socialista i solidari" de Daniel Ortega i Rosario Murillo proclama textualment que Nicaragua és una nació "de principis cristians". Nicaragua és un país pensat o imaginat com "d'esquerres" per molta gent ingènua o desinformada del món. I sense conèixer noms i cognoms dels "ultrarics" nicaragüencs, perquè això no apareix a l'informe, sabem, perquè aquí se sap tot, que molts són alts funcionaris del cercle de poder del govern, els seus fills, les seves filles i la seva parentela, que viuen, vesteixen i viatgen de manera cada vegada més ostentosa.

El llibre de l'economista francès Thomas Piketty, "El capital en el segle 21" que, en opinió del Premi Nobel d'Economia Paul Krugman, serà el *best seller* d'aquesta dècada, se centra en analitzar les característiques i les dimensions de les desigualtats que enterboleixen aquesta hora de la història humana: ingressos desiguals, riqueses desiguals, oportunitats desiguals i, per tant, també drets exercits i garantits de forma totalment desigual. Sovint, drets anul·lats per la realitat de la pobresa extrema, la crònica o qualsevol de les pobreses classificades ja en els estudis.

Piketty documenta la desmesurada concentració de l'ingrés en mans d'una reduïda elit, un fenomen ocorregut en els darrers vint anys, que considera sense precedents. I demostra que en l'origen d'aquest fenomen hi ha de tornada un "capitalisme patrimonial", en el qual "les palanques fonamentals de l'economia estan dominades per la riquesa que s'hereta, una herència que és més important que l'esforç i el talent".

Piketty no ofereix cap solució, cap resposta, cap recepta. Adverteix sobre el perill que representa per a la democràcia, la seguretat i els drets humans – realitats tan estimades avui– aquesta excessiva desigualtat. Exposar la problemàtica i la situa en el centre de la realitat actual. Ens dona un senyal d'alerta.

Amb diferents nivells i proporcions, aquesta concentració s'està produint avui a tots els països llatinoamericans. A la nostra regió avui concentren riqueses els "de cognom" de tota la vida. Les van heretar de temps colonials i avui les incrementen diàriament. I les concentren els nous rics, gairebé sempre vinculats

als cercles del poder polític i econòmic, amarats per la corrupció i pel narconegoci.

Segons dades de l'Institut Mundial d'Investigació Econòmica del Desenvolupament, vinculat a Nacions Unides, la fortuna total de l'espècie humana assolida l'any 2007 els 133 mil bilions de dòlars i la meitat d'aquesta colossal suma estava en mans de l'1% de la població mundial.

Això no està millorant. Més aviat s'està aprofundint en la concentració en mans de cada vegada menys persones. Segons el magnífic informe d'Oxfam Intermón, *Iguals. Acabem amb la desigualtat extrema. És hora de canviar les regles*, els ingressos –no pas el patrimoni– de les 100 persones més riques del món sumaven 200 mil 480 milions d'euros el 2012. Oxfam Intermón calcula que acabant amb aquesta extrema riquesa es podria eradicar quatre vegades l'extrema pobresa en el món.

A Amèrica Llatina tenim un rècord vergonyós: som la regió del planeta amb majors abismes de desigualtat entre els poquets que tenen moltíssim i els molts que tenen poquíssim. L'evidència és lacerant essent, com som, l'única regió del món majoritàriament cristiana, sigui en versió catòlica o en versió evangèlica. Fou aquesta escandalosa contradicció la que va despertar la consciència de tanta gent en els temps de la Teologia de l'Alliberament. I fou aquell despertar de les consciències el que va costar la vida a tantes i tants. Entre aquest núvol de testimonis, Monsenyor Romero, màrtir per "odi" a la fe, quan la fe és sinònim d'apassionada lluita per la justícia i la igualtat.

A Nicaragua, on va haver una revolució, hem après que les revolucions no sempre redueixen les desigualtats o, com a mínim no ho fan de forma permanent. Hi ha altres camins, potser menys bruscos i menys costosos en vides. A Nicaragua no els estem pas recorrent, més aviat cada vegada ens estem allunyant més de transitar-los.

Una educació de qualitat és un primer pas per evitar desigualtats en el futur, per igualar oportunitats, per alimentar "l'esforç i el talent". On l'educació pública no és de qualitat s'estan incubant desigualtats, que es multiplicaran en moltes vides i durant varies generacions.

Un sistema tributari sense el privilegi d'exoneracions i exempcions per als més rics, un sistema que faci pagar més impostos als que guanyen més, als que ingressen més, un sistema que no es centri en els impostos que paguen consumidors i assalariats, és una eina fonamental i permanent per llimar les

desigualtats de qualsevol societat, per aconseguir allò que *tots els barrancs siguin omplerts i tots els turons rebaixats* que proclama l'Evangelí.

Jesús de Natzaret va viure en un món profundament desigual. Aquell era un món de pocs terratinents propietaris d'immensos latifundis i moltíssims peons mal pagats i pitjor alimentats. Aquell era un món de poders mai compartits, d'homes imperiosos als carrers i de dones silenciades i submises a casa seva. Era un món de gent sana que discriminava la gent malalta, considerant-la maleïda pel déu al que predicaven. Era un món de sacerdots abusius i enriquits que imposaven al poble una religió de ritus i sacrificis i que els plomaven amb els delmes.

Jesús de Natzaret va ser un indignat. Li va tocar veure tantes desigualtats que, una i altra vegada, en paràboles, en proclames, en tantes de les seves dites i de les seves paraules, ens va ensenyar que el projecte que el va apassionar, el Regne de Déu, és el regne de la igualtat entre els éssers humans. En un temps i en una cultura com les que li va tocar de viure, ensenyar allò era conflictiu, subversiu. Per això el van matar. Per defensar l'ideal de la igualtat en un món profundament desigual.

Quan el meu germà i jo escrivíem els guions d'"Un tal Jesús", ara fa gairebé 40 anys, vam voler trobar una frase novedosa, que remarqués la denúncia de les desigualtats, essencial en el missatge de Jesús. Ja en els primers capítols vam posar, en boca d'en Joan el Batejador, aquesta consigna: "Que a ningú li'n sobri per tal que a ningú li'n falti". D'en Joan la va aprendre en Jesús, que va començar a propagar-la entre la gent, animant així l'esperança que els pobres deixarien de ser pobres en un regne d'iguals. En Jesús la va convertir en "consigna" quan va anunciar a Natzaret, la seva aldea, l'any de gràcia.

Avui l'he tornada a recordar, l'he repetida infinitat de vegades i he vist que impacta, que posa la gent a pensar... Tal vegada perquè sona a un programa, a un projecte que vinculi de veritat els esforços per eradicar l'extrema pobresa amb la ferma decisió d'eliminar l'extrema riquesa.